

UDK:655.55:368.1:502.58:551.583:368.025.8

Prof. dr Vladimir M. Njegomir¹

PRIKAZ KNJIGE

OSIGURANJE: KATASTROFALNE ŠTETE I KLIMATSKE PROMENE

Autori: prof. dr Boris Marović i dr Dragan Marković

Izdavač: Princip press

Uz velik trud i akribičnost, autori knjige prof. dr Boris Marović i dr Dragan Marković uspeali su da ukažu na brojne probleme u osiguranju uzrokovane klimatskim promenama, te da izlože i obrazlože svoje poglede na to pitanje. Knjiga ujedno obuhvata i osnovne pojmove iz oblasti osiguranja kao delatnosti i kao društvenog fenomena uopšte.

Autori analiziraju rizike od klimatskih promena, koji uzrokuju nastanak katastrofalnih šteta kao što su uragani, oluje ili ekstremne temperature. Posebna pažnja posvećena je pretpostavkama mogućih budućih katastrofa, kao i analizi uticaja klimatskih promena na tržište osiguranja.

Autori ukazuju na to da je katastrofalnih događaja, koji utiču na velik broj ljudi i izazivaju znatne materijalne štete oduvek bilo. Osiguranje je obezbeđivalo finansijsku naknadu za štete uzrokovane događajima kao što su zemljotresi, poplave, uragani. U novije vreme izraženo je povećanje verovatnoće za ostvarenje i povećanje intenziteta štetnih posledica katastrofalnih događaja. Tematika značajna za osiguravajuća društva, koja je detaljno analizirana u knjizi, odnosi se na limite osigurljivosti i ograničenosti kapaciteta za prihvatanje tih rizika.

Autori knjige su, koristeći svoja praktična iskustva, teorijska istraživanja i relevantne studije, nastojali da knjigu koncipiraju kako bi ona našla mesto u izučavanju ove složene problematike. Oba autora dobro su poznata u svetu osiguranja.

¹ Fakultet za pravne i poslovne studije „Dr Lazar Vrkatic“, Novi Sad, Union Univerzitet, Beograd

E-mail: vnjegomir@eunet.rs

Rad je primljen: 27. 11. 2018.

Rad je prihvaćen: 28. 11. 2018.

Prof. Marović je jedan od najplodnijih pisaca iz područja osiguranja na prostorima bivše Jugoslavije (objavio 30 knjiga, od čega kao samostalni autor 11 i kao koautor 19), koji ima i zavidno radno iskustvo u praksi osiguravajućih društava gde je, kao generalni direktor, zamenik ili pomoćnik, vodio poslove osiguranja i reosiguranja, a svoje znanje i iskustvo prenosio ili i dalje prenosi na brojne naraštaje studenata na fakultetima od Novog Sada, preko Beograda, do Podgorice. Izabran je za profesora emeritusa u oblasti osiguranja. U poslednje vreme vrlo je aktivan u okviru SORS-a (član je Upravnog odbora), te kao glavni i odgovorni urednik stručnog časopisa *Svet osiguranja*.

Dr Dragan Marković bio je direktor filijale DDOR-a Novi Sad u Beogradu. Trenutno obavlja funkciju izvršnog direktora „Triglav osiguranja“ a.d.o. Beograd. U svom radu pokazuje interesovanje za temu šteta i katastrofa, odnosno (ne)mogućnosti njihovog osiguranja, pa je i svoju doktorsku disertaciju izradio upravo na tu temu.

Sadržina knjige obrađena je korišćenjem značajnog opusa literature, uz obilje grafičkih i tabelarnih prikaza. Strukturu knjige, pored predgovora, napomena, literature, priloga koji se odnosi na empirijska istraživanja, rečnika stručnih pojmova i podataka o autorima, čini 13 logički zaokruženih celina.

Prvo poglavlje posvećeno je opštim ekonomskim karakteristikama osiguranja, razmatranju teorijskih aspekata osiguravajuće delatnosti, s posebnim ukazivanjem na osnovna načela u toj oblasti. Elaborirana su pitanja tehničke organizacije osiguranja, kao i razvoja delatnosti osiguranja u svetu i u regionu bivše Jugoslavije.

Drugo poglavlje analitički obrađuje osnovne elemente osiguranja. Detaljno se analiziraju predmet osiguranja, osigurana opasnost, premija osiguranja, institut bonusa i malusa, franšiza, osigurani slučaj, suma osiguranja i osigurana suma. Autori posebnu pažnju posvećuju analizi zakona velikih brojeva, vrstama osigurljivih rizika, kao i karakteristikama podobnosti rizika za osiguranje.

Treće poglavlje posvećeno je subjektima koji se javljaju u poslovima osiguranja. Poglavlje obrađuje osiguravajuća društva, uključujući i „Lloyd’s“ kao vodeću kuću u poslovima osiguranja i reosiguranja u svetu. Posebna pažnja posvećena je posrednicima i zastupnicima u osiguranju, ulozi reosiguravajućih društava i posrednicima u poslovima reosiguranja.

Četvrto poglavlje sadrži klasifikacije vrsta osiguranja, tačnije detaljno su obrazložene osnovne karakteristike neživotnih i životnih osiguranja. Nakon ukazivanja na osnovne podele osiguravajućih poslova, u poglavlju se obrađuju karakteristike neživotnih i životnih osiguranja. Najpre su obrađene osnovne karakteristike imovinskih osiguranja, kao što su interes za osiguranje, svrha osiguranja, pokrivenost naknade štete, prepuštanje oštećene stvari, subrogacija, nadosiguranje, podosiguranje itd. Zatim su analizirana osiguranja od odgovornosti, pri čemu je ukazano na pojam i predmet odgovornosti na tom polju, osigurane opasnosti, premiju, karakteristike ugovora i naknadu iz osiguranja. Konačno, problematika životnih osiguranja obrađena

je kroz prizmu detaljnog obrazlaganja osnovnih karakteristika, značaja, tehničkih osnova, vrsta i podele na riziko-premiju i štednu premiju osiguranja života, a potom je ukazano i na osnovne karakteristike dopunskog osiguranja nezgode uz osiguranje života i rentno osiguranje.

Peto poglavlje prožeto je izlaganjem sadržine pojma, značaja, podele i karakteristika ugovora o saosiguranju. Detaljno je obrađeno i pitanje transfera rizika u reosiguranje. Ukazano je na pojam, nastanak, razvoj i značaj reosiguranja u savremenim uslovima. Obrađeni su takođe osnovni pojmovi reosiguranja kao što su samopridržaj, njegovo određenje po pojedinim vrstama rizika, maksimalna moguća šteta, principi, dokumenti i princip rada u reosiguranju. Obrađena je i problematika prednosti i nedostataka transfera rizika u reosiguranje, posmatrano iz perspektive osiguravajućih društava. Konačno, pažnja je data razmatranju ugovora o reosiguranju i pojedinih njegovih vrsta, uz kratko objašnjenje značaja, načina funkcionisanja, specifičnih karakteristika pojedinih vrsta i praktične primenljivosti fakultativnih i okvirnih ugovora o reosiguranju, te proporcionalnih (kvotnih, ekscedentnih i kvotno-ekscedentnih) i neproporcionalnih (višak štete i višak gubitka) osiguravajućih polisa.

Recenzenti knjige prof. dr Marijan Ćurković, prof. dr Dragan Mrkšić i prof. dr Vladimir Njegomir smatraju da su autori obradili suštinu uloge osiguranja u pokriću ostvarenja katastrofalnih šteta, te da su to učinili detaljno, moderno i praktično, pa njihova knjiga stoga predstavlja vredan autorski doprinos problematici klimatskih promena u oblasti osiguranja. Zbog toga su recenzenti dali pozitivnu ocenu ove studije. Knjiga, naime, predstavlja korisno štivo za sve ljude zainteresovane za oblast osiguranja i katastrofalnih šteta.